

כלומר: סברא הוא ש"לה" אינו מתיחס אלא על נדר לביטול מצוה, שהרי הנדר הוא בהכרח בלשון "הנאת סוכה עלי" שכך הוא לשון נדר בכל מקום, שהוא אוסר את החפצא עליו, והיות ואת החפצא הוא אסר ולא את עצמו, ואילו במצוה מחוייב הוא ולא החפצא, לכן חל הנדר.

אבל שבועה שהיא בלשון "שבועה שלא אהנה מן הסוכה" שהוא לשון: מיתסר גברא אחפצא, סברא היא שלא תחול שבועה זו, שהיא סותרת את המצוה המחייבת את הגברא לעשותה.⁽⁵⁾

אמר הקשה רבא על לשונו של אביי, שהאומר "הנאת סוכה עלי" הרי הוא אסור לישיב בסוכה:

וכי מצוות ליהנות ניתנו, עד שייאסר הנודר

והשתא תיקשי: מאי שנא נדר שהוא חל לבטל את מצות השם, משום דכתיב "איש כי ידור נדר לה" [וגו'] לא יחל דברו".⁽⁴⁾

והרי שבועה נמי הא כתיב: "או השבע שבועה לה" לא יחל דברו", כלומר: כיון דכתיב "כי ידור נדר" לה' או השבע שבועה" הרי "לה" נדרש על השבועה שלאחריו כשם שהוא נדרש על הנדר שלפניו, וכמי שהיה כתוב "השבע שבועה לה", ונלמד שאף אם יש בשבועתו ביטול מצוה, יהא אסור לחלל דברו!?

אמר תירץ אביי:

הא דאמר "הנאת סוכה עלי".

הא דאמר "שבועה שלא אהנה מן הסוכה".

סימן א, וראה שם אריכות בדברי ה"נמוקי יוסף".

וב"שער המלך" פרק ג מנדרים תמה על עיקר קושיית הרשב"א, שהרי גזירת הכתוב היא "לה" לא יחל דברו" שאפילו נגד מצוה יש איסור!?

וב"ברכת אברהם" כתב על פי מה שהוכיח [ראה בהערה לעיל], שגדר הדרשה "אבל מיחל הוא לחפצי שמים", אינו היתר לעבור בשביל חפצי שמים, אלא גילוי שחפצי שמים לא שייך בהם שבועה, ולפי זה "לה" לא יחל דברו" אינו איסור, אלא גילוי שחפצי שמים הרי הם בכל נדר, ואם בכל מקום עשה דוחה את לא תעשה, הרי שמן הדין היה שלא תעשה זה יידחה.

5. א. דנו האחרונים בדינו של האומר: ייאסר פי לקריאת שמע, האם ייאסר מלקרוא קריאת שמע, ומשום שיש לומר, היות וכל הטעם בנדר שהוא חל על חפצי שמים, הרי הוא משום שאסר את

לעבור על השבועה לחפצי שמים, אין מקום לדברי הר"ן; ובהכרח ששבועה על חפצי שמים אין בה שם שבועה כלל, וזהו שכתב הר"ן, שרק לענין קיום השבועה אין שבועה כזאת בכלל שבועה, אבל לענין איסור שבועת שוא הרי היא בכלל שבועה.

4. הקשו הרשב"א כאן, ובחינוך מצוה ל: יבוא עשה וידחה את לא תעשה ד"לא יחל דברו"! ? ותירצו: שבנדר יש גם עשה "ככל היוצא מפיו יעשה".

ובנמוקי יוסף כתב: לפי שהנדרים חלים על דבר מצוה, הנדרים איסור חפצא הם, ואין מאכילין לאדם דבר האסור לו, שלא אמרה תורה לעשות מצוה באיסורי הנאה, ולפיכך ליכא למימר בהא דליתי עשה דמצוה ולידחי לא תעשה הנדרים; וראה ביאור סברתו, בקונטרס הנדפס בסוף חידושי רבי שמואל לנדרים תחילת